

**JAARVERSLAG 2015 &
JAARPLAN 2016**

Colofon

Rekenkamer Den Haag

Leden

De heer Watze de Boer, voorzitter
Mevrouw Pauline Reeuwijk
De heer Wicher Schönau

Medewerkers stafbureau

Mirjam Swarte (secretaris, tot 16 maart 2015)
Arjan Wiggers (secretaris, per 16 maart 2015)
Thijs Bosma (onderzoeker)
Coen Eisma (onderzoeker, per 1 oktober 2015)
Leonie van der Plas (onderzoeker)
Rutger Smit (onderzoeker)

Contactgegevens

Rekenkamer Den Haag
Postbus 19157
2500 CD Den Haag
T: 070 353 2048

Bezoekadres

Stadhuis Gemeente Den Haag
Spui 70
2511 BT Den Haag

Datum

29 maart 2016

Fotografie

Foto omslag: Nationale beeldbank / Swiers

Ontwerp

Studio Buffalo
Fenêtre BV

Copyright

De informatie, inclusief beeldmerken, logo's en fotomateriaal zijn wettelijk beschermd. Niets uit de teksten of grafische voorstellingen uit het jaarverslag van Rekenkamer Den Haag mag zonder schriftelijke toestemming van Rekenkamer Den Haag worden verspreid en/ of verveelvoudigd. Gebruik van de informatie voor persoonlijke doeleinden is toegestaan. Citeren is alleen toegestaan met bronvermelding.

REKENKAMER DEN HAAG

JAARVERSLAG 2015 &
JAARPLAN 2016

Jaarverslag 2015 & Jaarplan 2016 RIS 292440

VOORWOORD

2015 was voor de rekenkamer wederom een jaar van verandering. Stond 2014 al in het teken van personele wisselingen in de staf en bij de leden van de rekenkamer, ook in 2015 onderging de rekenkamer een ingrijpende wijziging in de staf. Secretaris Mirjam Swarte gaf na 8 jaar te kennen de rekenkamer te willen verlaten. Wij zijn haar veel dank verschuldigd voor de inzet die zij in de afgelopen jaren voor de rekenkamer heeft getoond. Gelukkig konden wij deze cruciale functie snel invullen door het aantrekken, op detacheringsbasis, van één van de directieleden van de Randstedelijke Rekenkamer.

Naast het doen van een drietal onderzoeken heeft 2015 voor ons in het teken gestaan van de verdere uitwerking van onze meerjarenstrategie. Hiervoor hebben wij ook nagenoeg alle raadsfracties geconsulteerd. Naast input voor ons onderzoeksprogramma hebben wij ook uitdrukkelijk gevraagd naar een oordeel over ons functioneren en de behoefte aan meer en/of andersoortige producten. De input die wij op deze wijze hebben verkregen hebben wij benut om onze meerjaren(onderzoeks)strategie verder te verrijken. Op korte termijn zullen wij de raad informeren over onze meerjarenstrategie 2017-2020 met bijbehorende capaciteit en inzet.

Wat wij in 2015 hebben gedaan, wat daarmee is bereikt en wat dit heeft gekost leest u in de navolgende hoofdstukken. In het jaarplan 2016, dat bij dit jaarverslag is opgenomen, geven wij aan welke onderzoeken wij in 2016 zullen uitvoeren.

Tot slot een woord van dank aan allen, die binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook daarbuiten, werkzaam zijn, voor hun bereidwillige medewerking, zonder welke ons werk niet mogelijk zou zijn geweest.

Watze de Boer
Voorzitter

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	4
Jaarverslag 2015	6
1 Wat hebben we gedaan?	7
2 Wat hebben we bereikt?	11
3 Wat heeft het gekost?	13
Jaarplan 2016	16
4. Wat willen we bereiken?	17
5. Wat gaan we daarvoor doen?	19
6. Wat gaat dat kosten?	23

JAARVERSLAG 2015

Inleiding

De Rekenkamer Den Haag brengt verslag uit van de activiteiten in 2015. Wij leggen hiermee verantwoording af over ons handelen en geven inzicht in de manier waarop we de door ons ter beschikking gestelde middelen hebben besteed.

Dit verslag gaat in op de realisatie van het onderzoeksprogramma 2014 - 2015. In 2015 heeft de rekenkamer de geplande onderzoeken naar de Schuldhulpverlening en de Verbonden partijen uitgevoerd en afgerond en begin 2015 is het geplande onderzoek in het kader van het wettelijk toezicht op de accountantsorganisatie afgerond. Met betrekking tot de decentralisaties in het sociale domein is een onderzoek uitgevoerd naar de Sociale Wijkzorgteams, waarbij de in het onderzoeksprogramma gekozen insteek van een quick-scan is losgelaten. Eind 2015 is de rekenkamer gestart met de voorbereiding van het geprogrammeerde onderzoek naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) wat zich specifiek zal richten op de toegang tot de Wmo. Tot slot was een onderzoek naar het vastgoedbeleid van de gemeente geprogrammeerd. Na een in 2014 uitgevoerd vooronderzoek heeft de rekenkamer echter besloten dat een onderzoek in 2014 of 2015 te vroeg zou komen voor de in 2013 opgerichte centrale vastgoedorganisatie. In het onderzoeksprogramma 2016 - 2018 is het onderzoek vooralsnog ingepland voor 2019.

In de hierna volgende hoofdstukken zijn de activiteiten nader uitgewerkt, waarbij het volgende stramien wordt gevolgd:

- Wat hebben we gedaan?
- Wat hebben we daarmee bereikt?
- Wat heeft het gekost?

1 WAT HEBBEN WE GEDAAN?

Onderzoeken en producten in 2015

Product	Onderzoek	Publicatiedatum
Brief	Onderzoek Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties)	26 maart 2015
Brief	Sturen op maatschappelijke effecten. Onderzoek opvolging raadsbesluit n.a.v. onderzoek (2014)	21 september 2015
Onderzoeksrapport	Een streep door de rekening. Een onderzoek naar succes -en faalfactoren in de uitvoering van gemeentelijke schuldhulpverlening voor effectieve schuldhulpverlening	9 oktober 2015
Onderzoeksrapport	Op eigen kracht. Een onderzoek naar de opzet en implementatie van de sociale wijkzorgteams.	15 oktober 2015
Onderzoeksrapport	Moeite met afstand. Een onderzoek naar de sturing en risicobeheersing van deelname aan verbonden partijen.	Afgerond in 2015, gepubliceerd op 7 januari 2016

Tabel 1 Onderzoeken en producten in 2015

Brief Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta)

De rekenkamer heeft de wettelijke taak om toezicht op de Gemeentelijke Accountantsdienst (GAD) uit te oefenen. Het toezicht is gericht op de kwaliteitsbeheersing bij uitvoering van de wettelijke taken van de accountant, zoals de controle van de jaarrekening. In het kader van dit onderzoek werd op 26 maart de brief Periodiek toezicht Wta 2014 gepubliceerd, waarbij de rekenkamer specifiek heeft gekeken naar de beoordeling door de GAD van de waarderingen in, en verschillenbeoordeling van enkele grondexploitaties in de jaarrekeningcontrole 2013. Verder heeft de rekenkamer onderzoek laten uitvoeren naar de onafhankelijkheid en betrouwbaarheid van de personen die het dagelijks beleid van de accountantsorganisatie bepalen of mede bepalen.

Brief Sturen op maatschappelijke effecten

Op 18 december 2014 nam de gemeenteraad een besluit naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer 'Sturen op maatschappelijke effecten van grote projecten'. De portefeuillehouder heeft op 28 april 2015 een brief (RIS 282206) verstuurd over de wijze waarop het college inhoud geeft aan het raadsbesluit. Daarnaast verstuurd de portefeuillehouder, naar aanleiding van hetzelfde rekenkamerrapport, op 26 juni 2015 nog een brief (RIS 283665) over de actualisatie van het format Grip op grote projecten. De rekenkamer monitort de opvolging van het raadsbesluit en heeft via een brief de raad geïnformeerd op welke punten van het raadsbesluit het college wel of niet ingaat en/of afwijkt.

Een streep door de rekening

De rekenkamer is eind 2014 gestart met het onderzoek naar schuldhulpverlening in Den Haag. Er is onderzocht wat de succes- en faalfactoren in de uitvoering van de gemeentelijke schuldhulpverlening zijn voor een effectieve schuldhulpverlening. Uit het onderzoek bleek dat schuldhulpverlening vanaf het moment van toelating waardevol is voor schuldenaren. Desondanks is het beleid van de gemeente voor schuldhulpverlening onvoldoende effectief. Te weinig mensen met problematische schulden melden zich met een verzoek om hulp en te weinig mensen realiseren uiteindelijk een oplossing voor hun schuldenprobleem. De rekenkamer constateerde daarnaast dat de gemeente nog een slag kan maken om de uitvoering beter aan te laten sluiten op de vereisten in de wet. Op verzoek van de rekenkamer heeft de lector Schulden en Incasso van de Hoge School Utrecht over deze problematiek een advies uitgebracht. Voorafgaand aan de publicatie heeft de rekenkamer n.a.v. de uitkomsten van het onderzoek een werkbespreking georganiseerd voor raadsleden.

Op eigen kracht

De rekenkamer heeft onderzoek gedaan naar de sociale wijkzorgteams in Den Haag. In het in oktober 2015 gepubliceerde onderzoek is gekeken in hoeverre wordt voldaan aan de voorwaarden voor doeltreffend en doelmatig functioneren. Het onderzoek naar de sociale wijkzorgteams is een kwalitatief onderzoek en is uitgevoerd door middel van een documentstudie en interviews met verschillende betrokken actoren. Omdat de sociale wijkzorgteams op het moment van onderzoek nog maar relatief kort actief en nog in ontwikkeling waren, heeft de rekenkamer ervoor gekozen om onderzoek te doen naar de opzet en implementatie van de sociale wijkzorgteams. In haar onderzoek concludeerde de rekenkamer dat de opzet en implementatie van sociale wijkzorgteams kansen biedt voor doeltreffend en doelmatig functioneren, maar dat er niet aan alle voorwaarden voor het doeltreffend en doelmatig functioneren wordt voldaan. Zo heeft de rekenkamer geconstateerd dat het vanaf de start ontbreekt aan een leerinfrastructuur en dat twee belangrijke pijlers (vroegsignalering en eigen kracht) voor de Sociale Wijkzorgteams onvoldoende zijn uitgewerkt.

Moeite met afstand

In 2015 heeft de rekenkamer het onderzoek naar verbonden partijen afgerond. De rekenkamer heeft onderzocht in hoeverre het college en de raad sturen op de doelrealisatie en beheersing van de risico's van deelname aan verbonden partijen. Het onderzoek is uitgevoerd door middel van een inventarisatie van alle verbonden partijen, documentstudie en interviews met verschillende betrokken actoren.

Mede op basis van een werkbepreking met raadsleden hebben wij vijf verbonden partijen geselecteerd en nader onderzocht, namelijk: Innovation Quarter, Inkoopbureau H10, Vroondaal, HMS en Wigo4it. Uit het onderzoek kwam naar voren dat de raad zich te veel op afstand heeft geplaatst en geen eigen visie en beleid omtrent verbonden partijen heeft vastgesteld. Het college daarentegen heeft juist moeite om gepaste afstand tot de verbonden partijen te bewaren en het college leeft in de relatie met verbonden partijen onvoldoende het uitgangspunt van rolscheiding na.

Voorafgaand aan de publicatie heeft de rekenkamer n.a.v. de uitkomsten van het onderzoek een werkbepreking georganiseerd voor raadsleden.

Realisatie

De rekenkamer streeft in haar onderzoeksprogramma naar een evenwichtige spreiding en heeft de beleidsprogramma's van de gemeente daarvoor verdeeld in drie hoofthema's: 'Mens', 'Stad' en 'Bestuur en informatie'. Het thema 'Mens' beslaat het sociaal domein, onderwijs, sport en zaken als de wijkaanpak en dienstverlening aan burgers. Binnen dit thema wordt nadrukkelijk aandacht geschonken aan de nieuwe taken in het kader van de decentralisaties in het sociale domein. 'Stad' staat voor onder meer ruimtelijke ordening, verkeer, veiligheid, openbare orde, economie en milieu. Onder het thema 'Bestuur en informatie' vallen onderwerpen als de informatievoorziening aan de raad, de begrotings- en verantwoordingscyclus, gemeentelijke financiën en het toezicht op de gemeentelijke accountantsdienst. In onderstaand overzicht is opgenomen welke onderzoek er over de drie thema's zijn gerealiseerd.

Thema	Gerealiseerd
Mens	Een streep door de rekening, oktober 2015
	Op eigen kracht, oktober 2015
Stad	Sturen op maatschappelijke effecten (brief), september 2015
Bestuur en informatie	Onderzoek Wta, maart 2015
	Moeite met afstand, januari 2016

Tabel 2 Spreiding onderzoeken

Activiteiten leden rekenkamer

De voorzitter van de rekenkamer vervult zijn functie in 12 uur per week, de leden 8 uur per week. Deze tijd besteden zij het grootste gedeelte aan overleg en werkzaamheden voor de opzet, begeleiding, publicatie en behandeling van onderzoeksprojecten.

In 2015 hebben zij elf maal een reguliere rekenkamervergadering gehouden. Daarnaast hebben de leden gesprekken gevoerd met vrijwel alle fracties uit de gemeenteraad in het kader van het onderzoeksprogramma en de meerjarenstrategie van de rekenkamer voor 2017- 2020. De leden woonden relevante raads(commissie)vergaderingen en werkconferenties bij en voerden gesprekken met de directeur GAD en de griffier. Ook wordt er met directeuren / voorzitters van andere rekenkamers, zoals de G4 en Algemene Rekenkamer, periodiek overleg gevoerd. De voorzitter besteedt verder tijd aan de interne organisatie van de rekenkamer.

Overige activiteiten

Op 2 februari 2015 organiseerde de rekenkamer in G4 verband de werkconferentie jeugdzorg. De bijeenkomst startte met een inleiding van de Kinderombudsman (plaatsvervanger) en een reflectie op het G4 onderzoek naar de jeugdzorg. Tijdens de conferentie is er met jeugdzorgprofessionals uit de G4 teruggeblikt op het onderzoek en werden de eerste ervaringen van de aanwezige jeugdzorgprofessionals gepeild en besproken.

In de haven van Scheveningen legden de staf en leden van de rekenkamer op 8 juli 2015 een werkbezoek af en kregen een presentatie over de ontwikkelingen van Scheveningen Bad en Haven.

Voor de afdeling Interne Auditing SZW heeft de rekenkamer in september 2015, op hun verzoek, een presentatie gehouden over de rekenkamer en de raakvlakken met Interne audits. De presentatie spitste zich toe op drie gemeenschappelijke thema's, namelijk het bedienen van onze klanten, de landing van de rapporten in de ambtelijke organisatie en nieuwe trends in de uitvoering van onderzoeken.

Op 2 oktober 2015 verzorgde de secretaris van de rekenkamer een presentatie tijdens een bezoek van een delegatie ambtenaren uit Zuid-Korea aan de Gemeente Den Haag. De delegatie liet zich informeren over onderzoeksmethoden, controle en verantwoording bij lokale gemeenten.

De Amsterdamse rekenkamer heeft in samenwerking met de G4-rekenkamers op 10 december 2015 een onderzoeksdag georganiseerd. Een projectgroep van onderzoekers waarin de Rekenkamer Den Haag participeerde, heeft de onderzoeksdag inhoudelijk en organisatorisch voorbereid. Tijdens de onderzoeksdag zijn de drie mogelijke onderwerpen (woonfraude, maatschappelijke opvang en participatie) voor een nieuw gezamenlijk G4- onderzoek uitgelicht door professionals. Op basis hiervan hebben verschillende groepen een aanzet gemaakt voor een onderzoeksopzet. In 2016 zal besloten worden op welk onderwerp het nieuwe G4-onderzoek zich zal richten en wanneer dit zal plaatsvinden.

2 WAT HEBBEN WE BEREIKT?

De rekenkamer wil zicht hebben op de effectiviteit van haar handelen. Dragen de producten van de rekenkamer daadwerkelijk bij aan het verbeteren van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur? In dit hoofdstuk gaan we na:

- In hoeverre zijn de raadsvoorstellen bij publicaties van de rekenkamer overgenomen door de raad?
- Hoe staat het met de uitvoering van de raadsbesluiten naar aanleiding van rekenkamerrapporten?

Brief Wta (RIS 281600)

Met het uitvoeren van dit periodieke toezicht komt de rekenkamer tegemoet aan de wettelijke taak als toezichthouder op de gemeentelijke accountantsdienst. De uitkomst van het Wta-toezicht met betrekking tot de uitvoering van de wettelijke controletaken door de GAD, en specifiek naar de zorgvuldigheid bij de controle van grondexploitaties en het onderzoek naar de betrouwbaarheid van de (mede-) beleidsbepalers van de GAD, was dat geen afwijking van geldende regelgeving is geconstateerd. Voor de rekenkamer was er dan ook geen aanleiding voor het doen van aanbevelingen. De rekenkamer heeft hierover de Rekeningencommissie bij brief van 26 maart 2015 geïnformeerd.

Brief Sturen op maatschappelijke effecten (RIS 286361)

De rekenkamer heeft in haar brief aan de raad een overzicht opgenomen van de vier punten uit het raadsbesluit, dat naar aanleiding van het rapport van de rekenkamer 'Sturen op maatschappelijke effecten van grote projecten' op 18 december 2014 is genomen. Daarbij is per punt de hoofdlijn van de uitwerking door het college opgenomen en een analyse gemaakt op welke punten van het raadsbesluit het college wel of niet ingaat en/of afwijkt. Bij de behandeling van de uitwerking door het college op 14 oktober 2015 in de commissie Ruimte is door een aantal raadsleden aan de verantwoordelijk portefeuillehouder gevraagd te reageren op de brief van de rekenkamer. De wethouder gaf in zijn reactie aan de verbeterpunten van de rekenkamer in de laatste Grip-rapportage verwerkt te hebben en wil graag van de raad horen of er nog verbeterpunten zijn. De raad heeft naar aanleiding van de brief van de rekenkamer geen verbeterpunten meer aangedragen.

Een streep door de rekening (RIS 284682)

Het raadsvoorstel bij het rekenkamerrapport is op 17 december 2015, met een aanscherping op twee onderdelen, door de gemeenteraad overgenomen. Het college heeft tevens aangegeven alle aanbevelingen over te nemen. In de uitvoering van schuldhulpverlening zijn naar aanleiding van het onderzoek verschillende verbeteringen doorgevoerd. Schuldhulpverlening is één van de dienstprioriteiten van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten.

Belangrijke verbeterpunten op het gebied van een groter bereik en het helpen van alle klanten die zich melden met een schuldhulpvraag worden in 2016 door de organisatie uitgewerkt. De pers heeft op landelijk en lokaal niveau ook aandacht gehad voor schuldhulpverlening, de voorzitter van de rekenkamer is door lokale omroepen benaderd en heeft verschillende radio-interviews gegeven.

Op eigen kracht (RIS 286267)

De strekking van de bestuurlijke reactie op het onderzoek 'Op Eigen Kracht', zowel in het nawoord als tijdens de behandeling in de commissie Samenleving op 19 november 2015, was dat de rekenkamer in een dusdanig vroeg stadium onderzoek heeft gedaan naar de sociale wijkzorgteams dat de huidige situatie inmiddels afwijkt van de situatie zoals door de rekenkamer onderzocht. Voor enkele partijen in de gemeenteraad was dit aanleiding om het raadsvoorstel met de aanbevelingen van de rekenkamer te amenderen. Aan het voorstel om de aanbevelingen van de rekenkamer over te nemen, is een extra punt toegevoegd waarin de rekenkamer verzocht is op korte termijn een vervolgonderzoek uit te voeren. In de raadsvergadering van 26 november 2015 is het geamendeerde voorstel unaniem aangenomen.

Moeite met afstand (RIS 289196)

In de bestuurlijke reactie van het college op het rapport "Moeite met afstand" gaf het college aan een groot deel van de aanbevelingen over te willen nemen. Met betrekking tot instellingen waarin de gemeente een bestuurlijk belang heeft en waaraan de gemeente subsidie verstrekt, wil het college eerst aan de commissie BBV voorleggen of deze instellingen wel of niet tot de verbonden partijen gerekend moeten worden. De raad volgt vooralsnog niet het voorstel van de rekenkamer om deze instellingen onder het kader van verbonden partijen te laten vallen en wacht eerst het antwoord van de commissie BBV af. De aanbeveling van de rekenkamer om de rol van ambtenaren als bestuurder in verbonden partijen helemaal te beëindigen wordt niet helemaal overgenomen. Het aantal ambtenaren in de rol van bestuurder bij verbonden partijen zal flink worden afgebouwd, maar de raad houdt de mogelijkheid open dat er uitzonderlijke situaties denkbaar zijn waarbij een ambtenaar in de rol van bestuurder wel wenselijk is. Bijvoorbeeld wanneer de gemeente nadrukkelijker wil sturen binnen een verbonden partij, om zo de gemeentelijke doelstellingen beter tot stand te laten komen. Hiervoor moeten zwaarwegende argumenten zijn waarbij de raad wensen en bedenkingen kan uiten alvorens het college een besluit mag nemen. De raad nam het geamendeerde raadsvoorstel op 11 februari 2016 met algemene stemming aan.

Het rapport van de rekenkamer heeft ook in de media aandacht gekregen. De voorzitter van de rekenkamer was naar aanleiding van het rapport te gast in het programma Nieuwslicht van Den Haag FM.

3 WAT HEEFT HET GEKOST?

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2015 (oorspronkelijk)	Begroting 2015 (gewijzigd)	Realisatie 2015
Personeelskosten ambtelijke staf	286	287	281
Honorering leden rekenkamer	67	67	67
Inhuur	55	55	49
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc)	82	86	84
Diversen	24	24	22
Totaal	514	519	503
Resultaat			16

Tabel 3 Financieel overzicht 2015

De oorspronkelijke begroting bedroeg € 514.000 en in augustus 2015 is dit verhoogd naar € 519.000. Het resultaat bedraagt € 16.000. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is dit 3,1% en ten opzichte van de oorspronkelijke begroting is dit 2,1%. Conform de verordening neemt de rekenkamer het resultaat (tot maximaal 10% van de omvang van de begroting) mee naar 2016.

Toelichting per post

De *Personeelskosten ambtelijke staf* zijn vanwege personele wisselingen 2% lager dan begroot.

Honorering leden rekenkamer: de realisatie is conform begroting.

Inhuur: ten behoeve van de volgende (onderzoeks)activiteiten is gebruik gemaakt van inhuur van derden (zie tabel 4).

Onderzoek (bedragen x € 1.000)	
Schuldhelpverlening: verzamelen en analyseren van klantervaringen + inwinnen juridisch advies rechtmatigheid	15
Verbonden partijen: externe onderzoeker	16
Start subsidieonderzoek: tijdelijke onderzoeker	16
Onderzoek Wta: gedeeltelijke uitbesteding	1
G4-uitbesteding advies onderzoeksbevoegdheden bij inkooprelaties	1
Totaal	49

Tabel 4 Inhuur

De *Overheadkosten* betreffen de huisvestingskosten, inclusief de inrichting van de werkplekken en dienstverleningsovereenkomsten voor ICT, financiën, betalingen en personeelszaken. Deze post is iets lager dan de gewijzigde begroting uitgevallen, omdat de lasten voor een extra gecreëerde werkplek pas in 2016 worden doorbelast door het Interne Diensten Centrum (peildatum 1 april 2016).

Onder *Diversen* vallen de lasten voor opleidingen, lidmaatschappen, onkostendeclaraties van de staf, lasten voor bijeenkomsten en catering en aanschaf van kantoorbenodigdheden. De gerealiseerde lasten zijn iets lager dan begroot, omdat er iets minder opleidingen zijn gevolgd.

Resultaat

Het resultaat van 2015 wordt in 2016 gebruikt om het contract van de tijdelijke onderzoeker voor het Subsidieonderzoek te verlengen.

Onderzoeksdagen

In het jaarverslag rapporteert de rekenkamer ook over het aantal bestede onderzoeksdagen voor de gepubliceerde onderzoeken. Dit betekent voor een aantal onderzoeken dat het aantal dagen per onderzoek niet alleen 2015 besteed zijn aan het onderzoek. Dat geldt voor de onderzoeken Op eigen kracht (2014 - 2015), Moeite met afstand (2014 - 2015) en Een streep door de rekening (2014 - 2015).

Onderzoek	Dagen
Onderzoek Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties)	8
Sturen op maatschappelijke effecten. Onderzoek opvolging raadsbesluit n.a.v. onderzoek (2014)	1
Een streep door de rekening. Een onderzoek naar succes -en faalfactoren in de uitvoering van gemeentelijke schuldhulpverlening voor effectieve schuldhulpverlening	123
Op eigen kracht. Een onderzoek naar de opzet en implementatie van de sociale wijkzorgteams.	81
Verbonden partijen. Een onderzoek naar de sturing en risicobeheersing van deelname aan verbonden partijen.	111

Tabel 5. Onderzoeksdagen

Omdat onderzoeken veelal over de jaargrens heenlopen, is het aan deze onderzoeken bestede dagen niet hetzelfde als het aan onderzoek bestede dagen in 2015.

JAARPLAN 2016

Inleiding

De rekenkamer is, evenals de gemeenteraad, de burgemeester en het college, een in de gemeentewet vastgelegd bestuursorgaan. De rekenkamer is onafhankelijk en onderzoekt de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur (college, burgemeester en gemeenteraad) gevoerde bestuur. Het doel van de rekenkamer is, conform de toelichting bij de wet, de controlerende (en kaderstellende) rol van de raad te versterken en de aandacht voor met name de doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde beleid bij het bestuur te vergroten. De producten van de rekenkamer zijn tevens bedoeld als aanknopingspunt voor het gemeentebestuur om rekenschap aan de burger af te leggen.

Onze missie is:

Het door middel van onafhankelijk en objectief onderzoek beoordelen van het door de gemeente Den Haag gevoerde bestuur met als doel het functioneren van de gemeente te verbeteren en de publieke verantwoording daarover te versterken.

Eind 2015 en begin 2016 heeft de rekenkamer gesprekken gevoerd met vrijwel alle fracties uit de gemeenteraad. De input vanuit de fracties is meegenomen om het onderzoeksprogramma voor 2016 op te stellen en de insteek van de geprogrammeerde onderzoeken te bepalen. Daarnaast heeft de raad aan de rekenkamer verzocht in 2016 een vervolgonderzoek uit te voeren.

In de hierna volgende hoofdstukken zijn de geplande activiteiten nader uitgewerkt, waarbij het volgende stramien wordt gevolgd:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat gaat dat kosten?

4. WAT WILLEN WE BEREIKEN?

Product	Onderwerp	Datum
Onderzoek	Toegang tot Maatschappelijke ondersteuning	Publicatie 4 ^e kw. 2016
Onderzoek	Mogelijk vervolgonderzoek Sociale Wijkzorgteams	Pm
Onderzoek	Vervolgonderzoek Subsidies - algemene deel Vervolgonderzoek Subsidies - gevalsstudies	Publicatie 4 ^e kw. 2016 Publicatie 1 ^e kw. 2017
Oriëntatie	Economisch beleid	Onderzoeksopzet 4 ^e kw. 2016
Symposium	Monitoring door gemeenten	Symposium 4 ^e kw. 2016
Oriëntatie	Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC)	Brief 2 ^e kw 2016
Monitoren opvolging	Schuldhelpverlening	Evt. brief of brieven aan de raad in 2016
Monitoren opvolging	Verbonden partijen	Evt. brief of brieven aan de raad in 2016

Tabel 6 Producten 2016

De rekenkamer ondersteunt met haar onderzoeken de raad bij zijn kaderstellende en controlerende taak, teneinde het functioneren van de gemeente te verbeteren en de publieke verantwoording daarover te versterken. Het onderzoek naar de Toegang tot Maatschappelijke ondersteuning is geprogrammeerd in het kader van het structureel volgen van de drie naar de gemeente gedecentraliseerde taken in het sociaal domein. Op verzoek van de raad zal de rekenkamer mogelijk een vervolgonderzoek naar de Sociale wijkzorgteams uitvoeren. Om meer structureel na te gaan op welke wijze het college invulling geeft aan de raadsbesluiten over de rekenkameronderzoeken wordt een vervolgonderzoek naar het in 2011 gepubliceerde subsidieonderzoek 'Van uitgaven, naar uitkomsten' uitgevoerd.

In de tweede helft van 2016 start de rekenkamer met een oriëntatie naar het Economisch beleid van de gemeente, die naar verwachting in het vierde kwartaal van 2016 zal leiden tot een vastgestelde onderzoeksopzet en de start van het onderzoek.

Dit jaar organiseert de Rekenkamer Den Haag het jaarlijkse G4-symposium, dat naar alle waarschijnlijkheid in het teken zal staan van de monitoring door gemeenten.

De rekenkamer voert in 2016 verder een oriënterend onderzoek uit naar de exploitatie van het Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC).

Tot slot volgt de rekenkamer in 2016 de opvolging van de raadsbesluiten over onze onderzoeken. In het bijzonder geldt dit voor de opvolging die wordt gegeven aan onze onderzoeken uit 2015 over de Schuldhulpverlening en de Verbonden partijen.

5. WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN?

Onderzoek Toegang tot Maatschappelijke ondersteuning (RIS 290800)

De rekenkamer heeft in haar meerjarenprogramma voor de komende jaren opgenomen structureel aandacht te willen besteden aan de decentralisaties. De WMO vraagt naast een taakuitbreiding van gemeenten ook een vernieuwing van het beleid.

De rekenkamer richt zich in dit onderzoek op de toegang omdat dit een cruciale schakel is in de uitvoering van de Wmo. In het proces van toegang wordt beoordeeld of en zo ja in welke vorm een aanvrager maatschappelijke ondersteuning nodig heeft. Belangrijke voorwaarden uit wet-, regelgeving en beleid moeten hier worden gerealiseerd, zoals een integrale beoordeling van de situatie van de klant en een op zijn of haar situatie toegesneden aanbod van ondersteuning door het college (maatwerk). Het nieuwe beleid voor maatschappelijke ondersteuning is recent ingevoerd (1 januari 2015) en de gemeenteraad heeft daarbij aangegeven 2015 én 2016 te beschouwen als overgangsjaren, waarin beleid en uitvoering verder ontwikkeld moeten worden. Desondanks zijn er ten aanzien van de opzet en het systeem van de uitvoering principiële keuzes gemaakt. Een onderzoek door de rekenkamer kan, door zich juist op deze keuzes te richten, een belangrijke meerwaarde hebben voor de doorontwikkeling van de maatschappelijke ondersteuning op de langere termijn.

De onderzoeksopzet is op 14 januari 2016 naar de raad verzonden. De uitkomsten van het onderzoek worden naar verwachting in het vierde kwartaal van 2016 gepubliceerd.

Vervolgonderzoek Sociale wijkzorgteams (RIS 292360)

Op 26 november 2015 heeft de raad het raadsvoorstel inzake het rekenkameronderzoek naar de sociale wijkzorgteams, getiteld 'Op eigen kracht' behandeld. Door middel van een aangenomen amendement op het raadsvoorstel heeft de raad de rekenkamer verzocht een vervolgonderzoek naar de Sociale Wijkzorgteams uit te voeren. In de raadsvergadering heeft de rekenkamer laten weten aan het verzoek van de raad gehoor te willen geven, maar dat voor de uitvoering van dit onderzoek extra middelen noodzakelijk zijn, omdat dit vervolgonderzoek naast het lopende onderzoeksprogramma zal worden uitgevoerd. Op 15 januari 2016 heeft de rekenkamer de onderzoeksopzet Vervolgonderzoek Op eigen kracht vastgesteld. De rekenkamer stelt zich met dit onderzoek ten doel te beoordelen of het college zowel in opzet als toepassing in de praktijk voldoende uitvoering geeft aan het raadsbesluit waarin naar aanleiding van ons onderzoek alle aanbevelingen van de rekenkamer zijn overgenomen. Het onderzoek richt zich daarbij primair op vier ontwikkelingen die in het bestuurlijk wederhoor door het college zijn genoemd, namelijk de oplevering eind tweede kwartaal 2015 van het kwaliteitsmanagementsysteem, de aanpassingen van de leergang vanaf mei 2015, de oplevering van het handboek maatwerkvoorzieningen in augustus 2015 en de in september 2015 inmiddels ontwikkelde routekaart voor het leggen van de contacten met de 2e en 3e ring. De rekenkamer hecht eraan om bij de publicatie van dit vervolgonderzoek een actueel beeld aan de raad te kunnen schetsen

over de opvolging van het raadsbesluit over de aanbevelingen. Dit betekent dat zij de opzet zoals die onder andere in de bestuurlijke reactie van september 2015 door het college is gepresenteerd zal beoordelen en, voor zover mogelijk, ook de toepassing van de aanbevelingen in de praktijk zal toetsen.

Besluitvorming door de raad over het ter beschikking stellen van de benodigde middelen zal nog plaatsvinden. Zodra de middelen ter beschikking worden gesteld zal de rekenkamer starten met het aantrekken van de benodigde onderzoekscapaciteit, waarna het onderzoek kan starten. Het moment van eventuele publicatie is afhankelijk van de besluitvorming door de raad.

Vervolgonderzoek Subsidies (RIS 291662)

In 2011 heeft de rekenkamer het onderzoek afgerond naar het functioneren van de gemeente Den Haag als subsidieverstrekker. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van forse bezuinigingen op het gemeentelijke subsidiebeleid en met het oog op de doeltreffendheid en doelmatigheid van gemeentelijke subsidies. Op basis van het rapport 'Van uitgaven naar uitkomsten' heeft de gemeenteraad door middel van een raadsbesluit het college verzocht de aanbevelingen uit te voeren met als doel subsidies doeltreffender en doelmatiger te verstrekken.

Onderdeel van de meerjarenstrategie van de Rekenkamer Den Haag is om meer structureel na te gaan in hoeverre en op welke wijze het college invulling geeft aan raadsbesluiten naar aanleiding van rekenkamerrapporten. Dit is voor de rekenkamer aanleiding om voor 2016 ruimte te reserveren om een opvolgingsonderzoek uit te voeren. De rekenkamer heeft de keuze gemaakt om van het onderzoek 'Van uitgaven naar uitkomsten' de doorwerking te onderzoeken. Dit onderzoek is enkele jaren geleden afgerond. Daarmee heeft de gemeente de tijd gehad om te werken aan de uitvoering van het raadsbesluit. Bovendien is subsidieverstrekking evenals in 2011 een actueel en relevant gemeentelijk instrument om gemeentelijke taken uit te voeren en/of beleid mee te realiseren.

Met dit vervolgonderzoek wil de rekenkamer voor de raad inzichtelijk maken in hoeverre de gemeente Den Haag ervoor zorgt dat de subsidies die ze verstrekt doeltreffend en doelmatig zijn. Het onderzoek bestaat uit twee delen. In het eerste en algemene deel wordt onderzocht of het college uitvoering heeft gegeven aan het raadsbesluit uit 2012 en wordt onderzocht of het subsidiebeleid en het subsidie-instrumentarium doeltreffend en doelmatig zijn. In het tweede deel, de gevalsstudies, wordt voor een deelselectie van de subsidies onderzocht of de gemeente in de praktijk inzicht in de doeltreffendheid en doelmatigheid heeft.

De vastgestelde onderzoeksopzet is op 10 februari 2016 toegezonden aan de raad. De rekenkamer is voornemens om na de beantwoording van de onderzoeksvragen uit het eerste deel van het onderzoek een eerste onderzoeksrapport op te stellen en te publiceren. Dit deel wordt naar verwachting in het vierde kwartaal van 2016 gepubliceerd. Na afloop van de gevalsstudies wordt een tweede onderzoeksrapport gepubliceerd, wat naar verwachting in het eerste kwartaal van 2017 gepubliceerd kan worden.

Oriëntatie en start onderzoek Economisch beleid

In 2016 start de rekenkamer met een oriëntatie naar het Economisch beleid van de gemeente. Dit thema heeft hoge prioriteit gekregen omdat het in de afgelopen jaren niet eerder onderzocht is en omdat dit thema door een groot aantal raadsfracties is aangedragen. De rekenkamer wil de oriëntatie in samenwerking met een stagiair(e) uitvoeren. De oriëntatie richt zich op één of een combinatie van de volgende onderwerpen.

Ten eerste zou de oriëntatie zich kunnen richten op het 10.000 banenplan van het college. Hierbij kan een analyse gemaakt worden van de te verwachten opbrengsten in nieuwe, wel en niet door de overheid gesubsidieerde banen, het aantal mensen dat met een afstand tot de arbeidsmarkt wordt geplaatst en de mate waarin de vacatures vanuit de Haagse beroepsbevolking worden vervuld.

Ten tweede heeft de rekenkamer in haar rapport Moeite met afstand (januari 2016) bij de verbonden partij InnovationQuarter geconstateerd dat het economisch beleid van de gemeente via tal van externe organisaties en overlegstructuren loopt. De rekenkamer wil graag nader onderzoeken hoe het economisch beleid van de gemeente in elkaar steekt en waar het geld voor het economisch beleid naartoe gaat. Zo mogelijk wordt hierbij in kaart gebracht hoeveel duurzame arbeidsplaatsen met het economisch beleid tot stand zijn gekomen en hoe zich dat verhoudt tot de kosten van het economisch beleid.

Tot slot is de rekenkamer geïnteresseerd in de vraag in welke mate het economische beleid van de gemeente gericht is op het terugdringen van de werkloosheid in de gemeente Den Haag. Eén van de aannames van de gemeente is namelijk dat het internationale profiel van Den Haag (internationale stad van recht en vrede) goed is voor veel directe én indirecte werkgelegenheid. Den Haag zet daarom onder meer in op versterking van dit profiel.

Na afloop van de oriëntatie zal de rekenkamer een keuze maken welk thema onderwerp van onderzoek wordt en hiervoor een onderzoeksopzet opstellen. De verwachting is dat de onderzoeksopzet in het vierde kwartaal aan de raad kan worden toegezonden, waarna het rekenkameronderzoek zal starten.

Symposium Monitoring door gemeenten

Dit jaar organiseert de Rekenkamer Den Haag het jaarlijkse G4-symposium, dat naar alle waarschijnlijkheid in het teken zal staan van de monitoring door gemeenten. Het symposium zal in het vierde kwartaal plaatsvinden en is bedoeld voor raadsleden, ambtenaren en collega's van de andere (G4-)rekenkamers.

Oriëntatie Exploitatie Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC)

In de meerjarenstrategie 2017-2020 heeft rekenkamer opgenomen dat zij naast de (grotere) onderzoeken naar het gevoerde beleid ook (kleinere) onderzoeken naar het voorgenomen beleid wil uitvoeren op voor de raad actuele thema's. Hiermee hoopt de rekenkamer meer impact te kunnen hebben op de kwaliteit van de besluitvorming en de uiteindelijke doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het door de gemeente gevoerde beleid. In dit kader voert de rekenkamer in 2016 een oriëntatie uit naar de exploitatie van het Onderwijs- en Cultuurcomplex (OCC).

De rekenkamer wil zicht krijgen op de effecten van de bouw op de exploitatie van het complex en de daarmee gepaard gaande risico's en beheersmaatregelen. De rekenkamer wil de oriëntatie in het tweede kwartaal van 2016 afronden. Na de oriëntatie beslist de rekenkamer of zij een, mogelijk in omvang beperkt, onderzoek naar de exploitatie zal uitvoeren. De rekenkamer informeert de raad vervolgens of zij een (beperkt) onderzoek naar de exploitatie zal starten.

Monitoren opvolging Schuldhulpverlening

De rekenkamer volgt in 2016 onder andere de opvolging van het raadsbesluit uit 2015 over onze onderzoek 'Een streep door de rekening'. Het raadsvoorstel bij het rekenkamerrapport is, met een aanscherping op twee onderdelen, door de gemeenteraad overgenomen. Het college heeft tevens aangegeven alle aanbevelingen over te nemen. In de uitvoering van schuldhulpverlening zijn naar aanleiding van het onderzoek verschillende verbeteringen doorgevoerd. Schuldhulpverlening is één van de dienstprioriteiten van de dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheidsprojecten geworden. Belangrijke verbeterpunten op het gebied van een groter bereik en het helpen van alle klanten die zich melden met een schuldhulpvraag worden in 2016 door de organisatie uitgewerkt. De rekenkamer zal eventuele stukken van het college over de opvolging van het raadsbesluit beoordelen en indien relevant de raad informeren of er door het college in voldoende mate invulling wordt gegeven aan het raadsbesluit.

Monitoren opvolging Verbonden partijen

Op 6 januari 2016 publiceerde de rekenkamer haar rapport 'Moeite met afstand' over de sturing door de gemeente Den Haag op de doelrealisatie en beheersing van de risico's van deelname aan verbonden partijen. Op 11 februari 2016 nam de raad het geamendeerde raadsvoorstel met algemene stemming aan, waarbij een groot deel van de aanbevelingen wordt overgenomen.

In 2016 zal het college op verschillende momenten aan de raad rapporteren over de opvolging van onderdelen uit het genomen raadsbesluit. Zo zal het college in het tweede kwartaal van 2016 komen met een evaluatievoorstel en een tijdpad. In het derde kwartaal van 2016 zal het college de Commissie Bestuur een nieuw beleidskader verbonden partijen doen toekomen. Per brief wordt de commissie geïnformeerd over de beëindiging van de rol van de commissaris bij Vroondaal. Tot slot heeft het college aan de Commissie BBV voorgelegd of instellingen waarin de gemeente een bestuurlijk belang heeft en waaraan de gemeente subsidie verstrekt wel of niet tot de verbonden partijen gerekend moeten worden. De rekenkamer zal eventuele stukken van het college over de opvolging van het raadsbesluit beoordelen en indien relevant de raad informeren of er door het college in voldoende mate invulling wordt gegeven aan het raadsbesluit.

6. WAT GAAT DAT KOSTEN?

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2015	Realisatie 2015	Begroting 2016 excl. extra middelen voor vervolgonderzoek	Begroting 2016 incl. extra middelen voor vervolgonderzoek
Personeelskosten ambtelijke staf	287	281	294	294
Honorering leden rekenkamer	67	67	69	69
Inhuur	55	49	43	128
Overheadkosten (huisvesting, werkplek, etc)	86	84	89	89
Diversen	24	22	24	24
Totaal	519	503	519	604

Tabel 7 Begroting 2016

De structurele begroting voor de rekenkamer in 2016 bedraagt € 503.000. Conform de Verordening op de rekenkamer is hieraan het rekeningresultaat over 2015 van € 16.000 toegevoegd. De omvang van de begroting 2016 bedraagt daarmee € 519.000. Wanneer de raad besluit om voor het vervolgonderzoek naar de Sociale wijkzorgteams € 85.000 ter beschikking te stellen, bedraagt de totale begroting over 2016 € 604.000.

Toelichting per post

Personeelskosten ambtelijke staf

De personeelskosten nemen ten opzichte van de begroting 2015 met 2,4% toe. Ten opzichte van de realisatie 2015 is de toename 4,6%. In de toename is rekening gehouden met een stijging van 3% van de salarislasteren in 2016 als gevolg van het in januari 2016 bereikte onderhandelaarsakkoord. Daarnaast is rekening gehouden met periodieke salarisverhogingen van medewerkers die het einde van de salarisschaal nog niet bereikt hebben.

Inhuur

Het budget voor inhuur in de structurele begroting van de rekenkamer bedraagt € 30.000. Van het rekeningresultaat van 2016 van € 16.000 wordt € 13.000 gebruikt voor de inhuur voor het vervolgonderzoek Subsidies en € 3.000 voor een extra werkplek (zie overhead). Wanneer de raad besluit om aanvullend € 85.000 ter beschikking te stellen voor het vervolgonderzoek naar de Sociale wijkzorgteams, zal de inhuur met dit volledige bedrag worden verhoogd naar € 128.000.

Honorering leden rekenkamer

Verwacht wordt dat de honorering voor de leden van de rekenkamer vanwege prijsindexatie met circa € 2.000 zal toenemen.

Overhead

De kosten van de werkplekken nemen in 2016 als gevolg van de extra inhuur voor het vervolgonderzoek Subsidies met € 3.000 toe. Omdat 1 april 2016 de peildatum voor het bepalen van de huisvestingslasten en werkplekkosten is, zullen de extra overheadlasten voor de inhuur voor het eventuele vervolgonderzoek naar de Sociale Wijkzorgteams niet op het budget van 2016 drukken.

Diversen

Ten opzichte van de begroting 2015 wordt geen substantiële toename verwacht, mede omdat de drukkosten voor rekenkamerrapporten steeds meer afnemen.